

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้จัดทำคู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเผยแพร่ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยได้รวบรวมหลักการและแนวคิด พร้อมตัวอย่างเพื่อการบริหารจัดการระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ ที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว ให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวมในหลายรูปแบบ ไม่เฉพาะในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นใดที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย

คู่มือฉบับนี้ เป็นการเสนอถึงหลักการ แนวคิด กรณีตัวอย่างพร้อมข้อเสนอแนะทางนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อลดปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบให้หมดไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รวมทั้งผู้ที่สนใจศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการบริหารและเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่การบริหารอย่างมีคุณภาพในที่สุด

กลุ่มบริหารงานบุคคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สารบัญ

	หน้า
ความหมายและคำจำกัดความ	1
การทุจริตและมูลเหตุของการทุจริต	2
ผลประโยชน์ทับซ้อน	2
ปัจจัย 3 ประการ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม	4
ข้อเสนอแนะในการพิจารณาเกี่ยวกับการให้ การรับของขวัญและหรือ ผลประโยชน์อื่นใดในทางปฏิบัติ	5
แนวพิจารณาในทางปฏิบัติในการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใด	7
กฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตและ ผลประโยชน์ทับซ้อน	9
การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1	11

ผลประโยชน์ทับซ้อน

(Conflict of interest)

ความหมายและคำจำกัดความ

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interest) หมายถึง การใช้อำนาจในการตัดสินใจที่มีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคพวก กับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพครู หรือบุคคลที่มีบทบาทหลากหลายและบทบาทเหล่านั้นก็เกิดขัดกันเอง เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายอาจมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และก็อาจมีหน้าที่ในทางคดีกฎหมายที่ต่อญาติพี่น้อง ที่เสนอขายสินค้าใด ๆ เป็นต้น ต้องเลือกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ในวิชาชีพ ซึ่งทำให้ตัดสินใจยากในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติได้ ขัดกันของผลประโยชน์นี้สามารถเกิดขึ้นได้ แม้ไม่ส่งผลทางจริยธรรมหรือความไม่เหมาะสมต่างๆและสามารถทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ด้วยการตรวจสอบโดยบุคคลภายนอก

ผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มทุจริต

คำว่า “ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 “การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือละเว้นการ ปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะเวลาที่ 2 (พ.ศ. 2556 -2560)

คอร์รัปชัน คือ การใช้อำนาจที่ได้รับความไว้วางใจในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

การทุจริตคอร์รัปชัน คือ การใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง ญาติพี่น้อง และพวกพ้อง

การทุจริต คือการดำเนินการบางอย่างที่แสวงประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็น ความผิดและจะต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด และถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมอีกทางหนึ่ง

การทุจริต

มูลเหตุสำคัญของ การทุจริต

- (1) เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมและไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
- (2) ขาดกลไกในการลงโทษและการบังคับใช้กฎหมาย
- (3) เจ้าหน้าที่ได้รับค่าตอบแทน หรือเงินเดือนต่ำ ไม่สัมพันธ์กับหน้าที่รับผิดชอบ
- (4) สภาพการทำงานเปิดโอกาสเอื้ออำนวยต่อการกระทำทุจริต กระบวนการปฏิบัติงานมีช่องโหว่

ระดับการทุจริต

1. การทุจริตทั่วไป
2. การทุจริตในระดับท้องถิ่น
3. การทุจริตในภาคเอกชน
4. การทุจริตในหน่วยงานราชการ
5. การทุจริตของนักการเมืองระดับชาติ

กลไกเพื่อป้องกันการทุจริต

1. การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ
2. พัฒนากฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
3. ส่งเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการต้านทุจริตมากขึ้น
4. การเสริมสร้างสังคมคุณธรรม ความดี สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ส่วนราชการ และสังคม โดยการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ สร้างค่านิยมเชิงบวก ลดการกระทำทุจริต มุ่งเน้นพัฒนาจิตใจและไม่เชิดชูทางด้านวัตถุ

ผลประโยชน์ทับซ้อน

การกระทำที่อยู่ในข่ายที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest)

การรับผลประโยชน์ (Accepting Benefits) คือการรับสินบนหรือรับของขวัญ เช่น เป็นเจ้าพนักงานสรรพากรแล้วรับเงินจากผู้มาเสียภาษี หรือเป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อแล้วไปรับไม้กอล์ฟจากร้านค้า เป็นต้น

การใช้อิทธิพล (Influence Peddling) เป็นการเรียกผลตอบแทนในการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่เพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม เป็นต้น

ผลประโยชน์ทับซ้อนมีผลกระทบต่อการทำงานในระบบราชการ ได้แก่

1. เป็นบ่อเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ
2. สะท้อนการขาดหลักธรรมาภิบาล
3. เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ

1. การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Acceptance of Benefit) เช่นรับของขวัญ เงินสนับสนุน เงินที่ลูกค้าของหน่วยงานบริจาคให้
2. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self Dealing) หรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของตนเอง เช่นมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานต้นสังกัด
3. การทำงานหลังออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณไปแล้ว (Post Employment) เช่น ลาออกจากหน่วยงานไปทำงานในหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจที่ตนเองเคยมีอำนาจควบคุมกำกับดูแล
4. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting) เช่นตั้งบริษัทดำเนินการธุรกิจที่แข่งขันหรือรับงานจากต้นสังกัด
5. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information) เช่น ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ตนเอง
6. การใช้สมบัติของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using Employer s Property for Private Usage) เช่น การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว
7. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork Barreling) เช่น รัฐมนตรีเจ้าสังกัดอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่เลือกตั้งตนเองเพื่อใช้หาเสียง รวมถึงใส่ชื่อตนเองในฐานะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สาธารณะ เช่น ถนนที่พักรอรถประจำทาง อ่างเก็บน้ำ สวนสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตน

ปัจจัย 3 ประการ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

1. บุคคลดำรงตำแหน่งของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะ
2. เกิดภาวะผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจหรือการใช้ดุลพินิจ
3. เกิดการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

การฉ้อราษฎร์บังหลวง (Corruption)

1. พหุติกรรมหรือการกระทำ ไม่กระทำตามกฎหมายที่กำหนดไว้ (Nonfeasance)
2. การกระทำที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายระบุไว้ (Malfeasance)
3. การกระทำเกินหรือมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ (Overfeasance)
4. เคารพยำเกรงคนรวยคนมีอำนาจมากกว่าคนดี (Misfeasance)

ข้าราชการประจำกับกิจกรรมที่มีความเสี่ยง

1. การนำข้อมูลลับ/ข้อมูลภายในมาใช้ประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง
2. หัวหน้าหน่วยงานซึ่งครอบครัวประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างแต่งตั้งให้ญาติ/คนสนิท/คนที่มีความสัมพันธ์อันญาติขึ้นเป็นผู้อำนวยการกองพัสดุ
3. การช่วยญาติมิตรหรือคนสนิทให้ได้งานในหน่วยงานที่ตนมีอำนาจ
4. การรับผลประโยชน์หรือการเรียกร้องสิ่งตอบแทน จากการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ
5. การรับงานนอกหรือการทำธุรกิจที่เบียดบังเวลาราชการ/งาน โดยรวมของหน่วยงาน
6. การทำงานหลังเกษียณให้กับหน่วยงานที่มีผลประโยชน์ขัดกับหน่วยงานต้นสังกัดเดิม
7. การนำราชการไปใช้ในกิจกรรมส่วนตัวและในหลายกรณีมีการเบิกค่าน้ำมันด้วย
8. การนำบุคลากรของหน่วยงาน ไปใช้เพื่อการส่วนตัว
9. การรับงานจากภายนอกจนกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ประจำ

การให้ การรับของขวัญและผลประโยชน์

หลักการและแนวคิดนี้สามารถประยุกต์ใช้ประกอบการดำเนินการตามนโยบายการให้และรับของขวัญ และผลประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ เนื่องจากความเชื่อถือไว้วางใจ ของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ว่าจะต้องตัดสินใจและกระทำหน้าที่ โดยยึดผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลักปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล หากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐคนใดรับ ของขวัญและผลประโยชน์ที่ทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำหน้าที่ถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบ ย่อมทำลายความเชื่อถือว่าไว้วางใจของประชาชน กระทบต่อความถูกต้องชอบธรรมที่องค์กรภาครัฐยึดถือในการ บริหารราชการรวมทั้ง กระทบต่อกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การรับของขวัญและประโยชน์อื่นใด

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการหรืออื่นๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้และหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด สามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่าตีราคาได้ ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายถึง สินค้ายริโภค ความบันเทิง การต้อนรับ ให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บุตรกำนัล บุตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน เป็นต้น

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิเช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้หรือการสัญญาว่าจะได้รับ ประโยชน์มากกว่าคนอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการพิจารณาเกี่ยวกับการให้ การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์อื่นใด ในทางปฏิบัติ

การจะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ มีหลักปฏิบัติที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญและหรือผลประโยชน์ คือ

1. ตามหลักการทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับใน โอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน ในสังคม อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรับ

1.1) ถ้าเป็นการให้เงิน จะต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะป็นโอกาสใด ๆ การรับเงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงิน เช่น ลีอตเตอรี่ หุ่น พันธบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม และอาจเข้าข่ายการรับสินบน

การถูกเสนอสิ่งใดๆ นอกเหนือจากเงินนั้น สิ่งที่ดีควรนำมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ
คือ

- ทำไมเขาจึงเสนอให้ เช่น ให้แทนค่าของคุณ การเสนอให้มีผลต่อการตัดสินใจ
ในการปฏิบัติตนหรือไม่

- ความประทับใจต่อของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติในอนาคต
ถ้าหากได้ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มเสี่ยง อ่อนไหว หรืออยู่ในข่ายที่ต้องได้รับความไว้วางใจเป็นพิเศษ เช่น
งานตรวจสอบภายใน และงานตรวจสอบคุณภาพต่าง ๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบอนุญาตหรือ
การอนุมัติ/อนุญาตต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามนโยบายและหลักจริยธรรมเรื่องนี้มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ

1.2) การรับก่อกำเนิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมหรือไม่
หากการรับก่อกำเนิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะ
แล้วผลประโยชน์ส่วนตนที่ได้รับกลายเป็นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อกำเนิดข้อสงสัย
ต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิชอบ

การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิ
ชอบ และการทุจริตคอร์รัปชัน ในแต่ละส่วนราชการควรกำหนดนโยบายการรับของขวัญและ
ผลประโยชน์ของตนเอง โดยส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ ควร
กำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ หลักการการปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่บน
พื้นฐานที่ว่า “การกระทำและการตัดสินใจใด ๆ จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนได้
ส่วนเสียในการให้บริการ และปกป้องผลประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม”

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใด ๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มาแสวงหาความชอบ
ผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสั่นคลอนความ
เชื่อถือไว้วางใจที่ประชาสังคมมีต่อภาครัฐ และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมประการสำคัญ
สมาชิกทั้งหมดในสังคมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการและ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม โดยกระทำและแสดงออกโดยยึด
มาตรฐานความโปร่งใส ความพร้อมรับผิชอบ และแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรม ตลอดเวลาที่มี
อาชีพรับข้าราชการ ไม่ว่าของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้นจะมีค่าเพียงเล็กน้อยก็ไม่ควรรับ เพราะ
ก่อกำเนิดความรู้สึกผูกพันหรือพันธะกับผู้ให้ และอาจก่อกำเนิดความสัมพันธ์ต่อประชาชน

2. การรายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ ตัดสินจากหลักการต่อไปนี้

2.1) ธรรมชาติของผู้ให้ : พิจารณาตามกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน เช่น การห้ามรับ

ของขวัญหรือประโยชน์จากคู่สัญญา/องค์กรหรือบุคคลที่กำลังจะมาทำการค้า การสัญญาว่าจะให้หรือรับกับองค์กรหรือบุคคลที่จะขอทำใบอนุญาตหรือรับการตรวจสอบด้านต่าง ๆ หน่วยงานควรกำหนดนโยบายด้านนี้ให้เคร่งครัดและมีกระบวนการที่ช่วยให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถจัดการเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม การรายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ต้องมีการลงทะเบียนรับอย่างเป็นทางการ

2.2) บทบาทหน้าที่ในองค์กร ถ้าข้าราชการนั้น ๆ ทำงานในขอบข่ายที่อ่อนไหวและต้องการความเชื่อถือไว้วางใจเป็นพิเศษ และหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ทั้งจากระดับองค์กร และระดับบุคคล อาทิเช่น งานตรวจสอบ งานจัดซื้อจัดจ้าง การให้ใบอนุญาต/ ยึดใบอนุญาต ควรให้มีความเที่ยงธรรม และจะไม่ถูกตั้งข้อสงสัย แม้ว่าหน่วยงานมิได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการห้ามรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ และมีได้กำหนดให้รายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ ก็ควรดำรงความถูกต้องด้วยการรายงานหรือปฏิเสธที่จะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้น ๆ

หลักการการกำหนดว่าของขวัญและหรือประโยชน์อื่นใดควรต้องรายงานหรือไม่ ควรจะต้องให้องค์กรเก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือควรตกเป็นของข้าราชการ ให้เทียบกับค่าตามราคาตลาดโดยต้องมีค่าน้อยกว่า 3,000 บาท ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับ โบราณ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นเรื่องเล็กน้อย ของขวัญนั้น ๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินขององค์กร ไม่ว่าจะมียุทธราคาเท่าใด

ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่า 3,000 บาท ไม่ต้องรายงานและ อาจเก็บเป็นของตนเองได้

แนวพิจารณาในทางปฏิบัติในการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใด

ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน 3,000 บาท ต้องรายงานหน่วยงานและลงทะเบียนไว้

ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาด ระหว่าง 3,001 – 15,000 บาท และเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องรับ ในองค์กร โดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจ สมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้น ๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่

ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า 15,000 บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะและหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานในขณะที่ดำรงตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากงาน ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่เพื่อนร่วมงานให้เมื่อเจ็บป่วย

ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ คุณค่ารวมของของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียว กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กันหลาย ๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า 3,000 บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์จากผู้รับบริการ แม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่าสามพันบาทต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น

ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชน องค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่าเสมอ บ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือนก่อให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกขอบและคาดหวังว่าจะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการ ควรปฏิเสธการรับ

เงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น หุ้น พันธบัตร ลีตเตอร์รี่ จะต้องปฏิเสธไม่รับไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ

การเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่

1. ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เอง หากมีค่าไม่เกิน 3,000 บาท
2. หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง 3,001 – 15,000 บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น ๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่
3. หากราคามากกว่า 15,000 บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการ และส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไร

กฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต และผลประโยชน์ทับซ้อน

1. ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ (มาตรา ๑๐๓)

ข้อ 5) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้

(1) จากญาติ ซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

(2) จากบุคคลอื่นราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน
สามพันบาท การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นที่มีมูลค่าเกินกว่า 3,000 บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับ
เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ ต้องแจ้งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน โดยทันทีที่สามารถกระทำได้

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ 22) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไของบุคคลหรือนิติบุคคลที่
ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไตามกฎหมายว่าด้วยการเรียไซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ
จะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

(1) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไไม่ว่าจะเป็นการ
โฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่นหรือด้วยวิธีการอื่นใด

(2) ใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียไให้
หรือกระทำในลักษณะให้ผู้ผู้นั้นอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการ
เรียไไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

การฝ่าฝืนนโยบายว่าด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้น ตามประมวลจริยธรรมอาจถูก
ลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน นอกจากนี้หาก
การรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้น ๆ เข้าข่ายการรับสินบน นื้อฉล ทุจริต และสามารถพิสูจน์ได้ว่า
ข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น ๆ รับของขวัญหรือผลประโยชน์ซึ่งมีผลต่อความเป็นธรรม
ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ หากถูกตัดสินว่าผิดจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วม
ในการรับโทษทางอาญาด้วย โดยโดยกำหนดโทษจำคุกไว้ ไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับ ไม่เกิน 6,000 บาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

3. ประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามที่รัฐธรรมนูแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 279 กำหนดให้
มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละ
ประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน แจ้งให้
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรม

ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามค่านิยมหลัก (Core Value) 9 ประการของมาตรฐานจรรยาบรรณสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินให้คำแนะนำให้หน่วยงานทั้งหลายถือปฏิบัติ

จากความเป็นมาดังกล่าว สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้จัดทำประมวลจรรยาบรรณและจรรยาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ โดยสรุปดังนี้

หมวด 3) ค่านิยมหลักของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ 4) บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการทุกตำแหน่งมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายคุณธรรมจรรยาบรรณ อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนและผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยต้องยึดมั่นในค่านิยมหลัก ดังนี้

(1) ยึดมั่นในคุณธรรมจรรยาบรรณ มีความศรัทธาและปฏิบัติตนตามหลักศาสนาตามที่ตนนับถือ

(2) ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(3) ต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และต้องยึดถือประโยชน์ของผู้เรียนและประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่ม

(4) มีจิตสำนึกที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

(5) ยึดมั่นในหลักนิติธรรม ยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

(6) มีความซื่อสัตย์สุจริต ละเว้นการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

(7) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง เทียบธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ผู้เรียนและประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

เพื่อไม่ให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่และป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จึงกำหนดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันปัจจัยที่จะเกิดความเสี่ยงดังต่อไปนี้

1. การป้องกันปัจจัยเสี่ยงด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบ

- 1.1 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างโดยเคร่งครัด
- 1.2 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างจัดทำรายงานสรุปการจัดซื้อจัดจ้างรายไตรมาสและเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ทราบทุกครั้ง
- 1.3 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างต้องรับรองว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เข้าเสนองานจ้าง

2. ปัจจัยเสี่ยงด้านการใช้อำนาจหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์/การให้และการรับของขวัญสินน้ำใจเพื่อหวังความก้าวหน้า

- 2.1 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อย่างเคร่งครัด
- 2.2 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเรื่องการรับของขวัญหรือสินน้ำใจอย่างเคร่งครัด
- 2.3 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

3. ปัจจัยเสี่ยงด้านการเบิกจ่ายงบประมาณที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ

- 3.1 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณอย่างเคร่งครัด
- 3.2 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียน ละเว้นการประพฤติปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบอย่างเคร่งครัด

4. ปัจจัยเสี่ยงด้านการเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องในการจัดซื้อจัดจ้าง

4.1 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามนโยบายสร้างความโปร่งใสคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

4.2 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายึดถือประกาศหลักเกณฑ์การปฏิบัติ เกี่ยวกับข้อร้องเรียนละเว้นการทุจริตและการประพฤติปฏิบัติมิชอบ

4.3 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน

4.4 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกัน ปราบการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อร่วมสร้างแนวทางและมาตรการในการดำเนินการสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ทุกคนรังเกียจการทุจริตทุกรูปแบบ

